Masterplan reiseliv Sogn

Sogn regionråd og Visit Sognefjord AS

Hardanger 13. februar 2020

Overordna plan for utvikling av Sognefjorden til eit av dei fremste reisemåla i verda.

2025 – 2030 - 2035

sognefjord

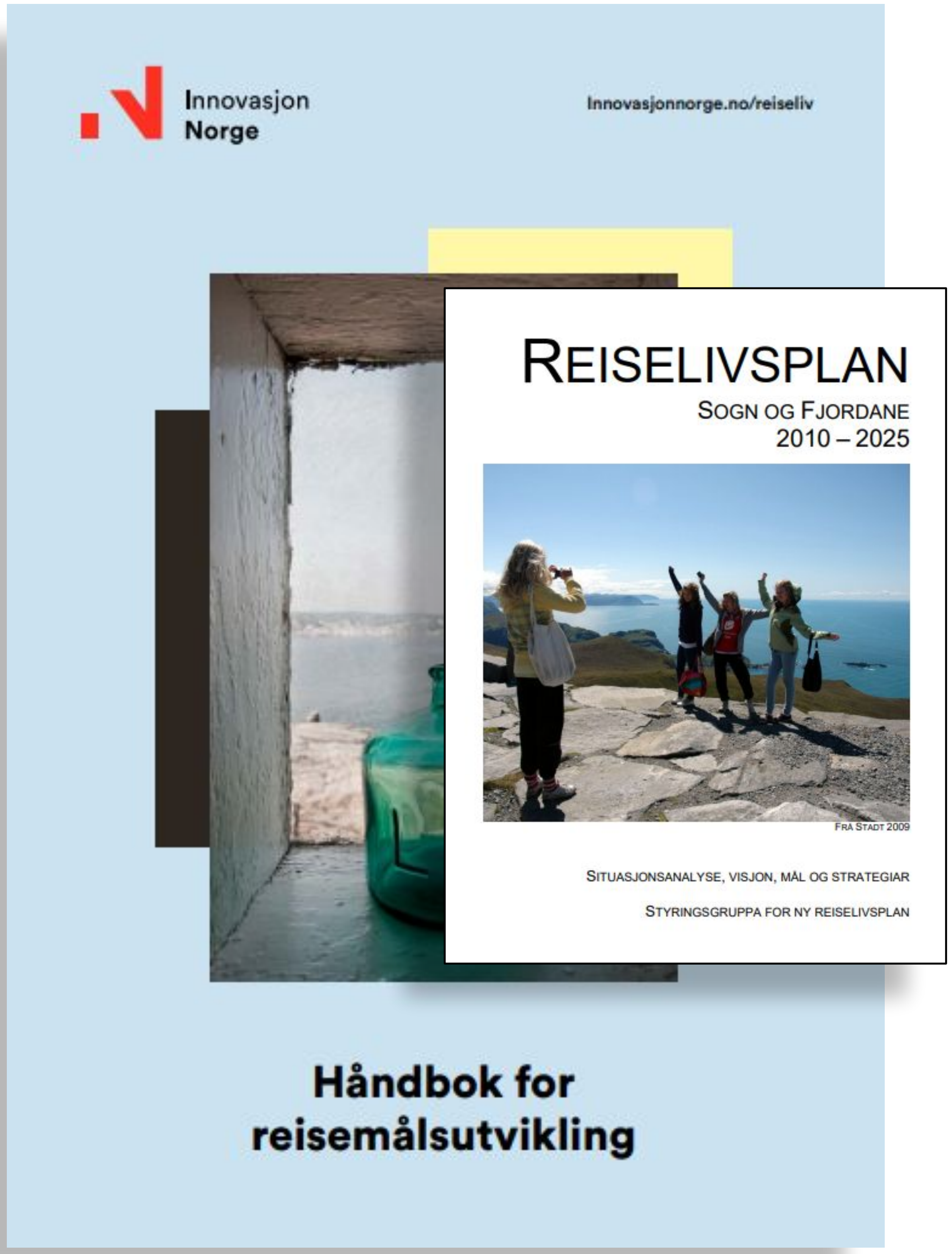

BÆREKRAFTIG
REISEMÅL
LOKALT ENGASJEMENT
I ET LANGT PERSPEKTIV

Innovasjon
Norge

sognefjord

PROSESSEN

Organisering og eigarskap

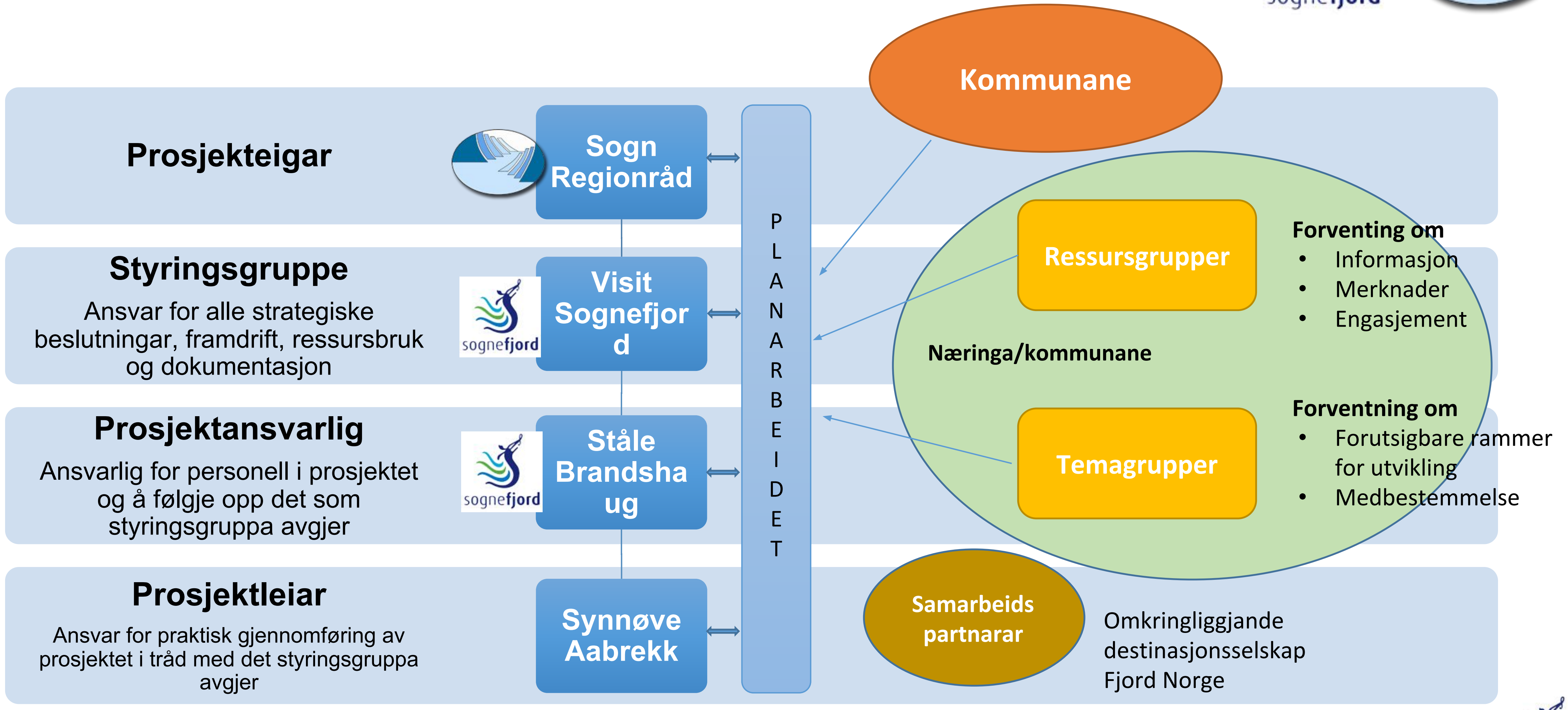

Beslutte oppstart

FASE 1

Forstudiet

- Situasjonsanalyse
- Avklare forutseninger og ressursfundament

Beslutte og finansiere videre prosess

FASE 2

Helhetlig strategi

- Faglige vurderinger
- Lokal prosess
- Lage mål, strategier og prioritere tiltak
- Forankre eierskap

Beslutte og finansiere videre prosess

FASE 3

Fra ord til handling

- Forankre strategien
- Bearbeide, finansiere og gjennomføre tiltakene

sognefjord

Arbeidsoppgåver i forstudiet

Oppstart 1. august

- Beskrive VS si næringsklynge
- Beskrive regionen sitt ressursgrunnlag
- Vurdere staden sin profil

Utarbeiding av situasjonsanalyse

Beskrive marknadstrender og utviklingstrekk

- Trender (internasjonale, og nasjonale
- Statistikk

Involverer i stor grad styret i VS, Sogn Regionråd, tema- og ressursgrupper

Vil også innbefatte innhenting av kommunal informasjon

- Ringverknadsanalyser
- Verdiskapingsanalyser
- Gjesteundersøking
- Big data / Telenor

Gjennomføre statusanalyser

MENON Economics på vegne av VS

Gjennomføre fase A og B

Kvalifisering for bærekraftmerket

- Forankring hos kommunar / Sogn regionråd
- Forankrings hos destinasjonsselskap, næringsliv
- Utarbeiding av handlingsplan
- Utarbeiding av næringsoversikt
- Utarbeide GAP-analyse

Prosessen er avhengig av stor grad av involvering frå næringssjefar/tiltaksapparat/ ordførarar i kommunane og Sogn Regionråd

Vil omfatte kommunale planar innan m.a.:

- **Reiselivssatsing**
- **Kulturminner**
- **Naturmangfaldslov**
- **Risiko-/klimavurderingar**
- **Besøksforvaltning**

Ferdigstillast 1. mai.

- Avklare vidare prosess
- Finansiering

Innleiande strategi-vurderingar / Vegen vidare

sognefjord

Hovudprosjektprosessen

Ambisjonar – stad og prosessutvikling – opplevingsutvikling – næringspolitikk - kommunikasjon

Få på plass felles strategisk plattform som det er einighet om

Etablere forpliktande samarbeid mellom aktørane

Fokus på beslutningar og prioritering

Definere ambisjonsnivå

Brei involvering og forankring av prosessen

Definere hovudaktivitane som er nødvendig for utvikling i regionen

- Marknadsmoglegheiter
- Overordna produkt- og marknadskonsept
- Regionavhengige viktige fokusområde definert utifrå strategiske diskusjonar i forstudiet
- Eventelle analyser av spesielle forhold for regionen

- Sette mål for fysiske, mijømessige, økonomisk, sosialt og kulturell utvikling i regionen
- Sikre jordressursar og kvalitetar i landskapet
- Sikre naturgrunnlaget
- Legge til rette for verdiskaping og næringsutvikling
- Sikre gode leve- og oppvekstvilkår
- Klimafokus
- Samfunnssikkerhet

Planlegging etter kommunelova

Det handlar om å prioritere riktig ut ifrå fakta og analyser som skal gjennomførast i forprosjektet. Einighet mellom offentleg og private aktørar om valgt utvikling.

sognefjord

Berekraft - politisk forankring i kvar kommune

Kvalifisering for Bærekraftig Reisemål fase A og B

Bærekraftig reiseliv skal vere beskreve i kommunal(e)- og/eller regional(e) planer og strategier slik at fremtidig ressursforvaltning og verdiskaping er ivaretatt

Politisk vedtak om å vere ein aktiv bidragsytar for å oppnå merket for bærekraftig reisemål

sognefjord

Green Key

Green Key - den internasjonale miljøsertifiseringen for reiselivsbedrifter

Green Key er reiselivets miljømerke og en av de største globale miljøsertifiseringsordningene med sertifiserte overnattings- og reiselivsbedrifter i 57 land.

Miljøfyrtårn®

Eco-Lighthouse®

GREENCO

Berekraftsnytt nr. 1 – 2019

BÆREKRAFTIG REISEMÅL

VI ER I GANG

Sertifisering

Har du søkt fylkeskommunen om støtte?

Berekraftnytt nr.1 2019

sognefjord

Prosessen

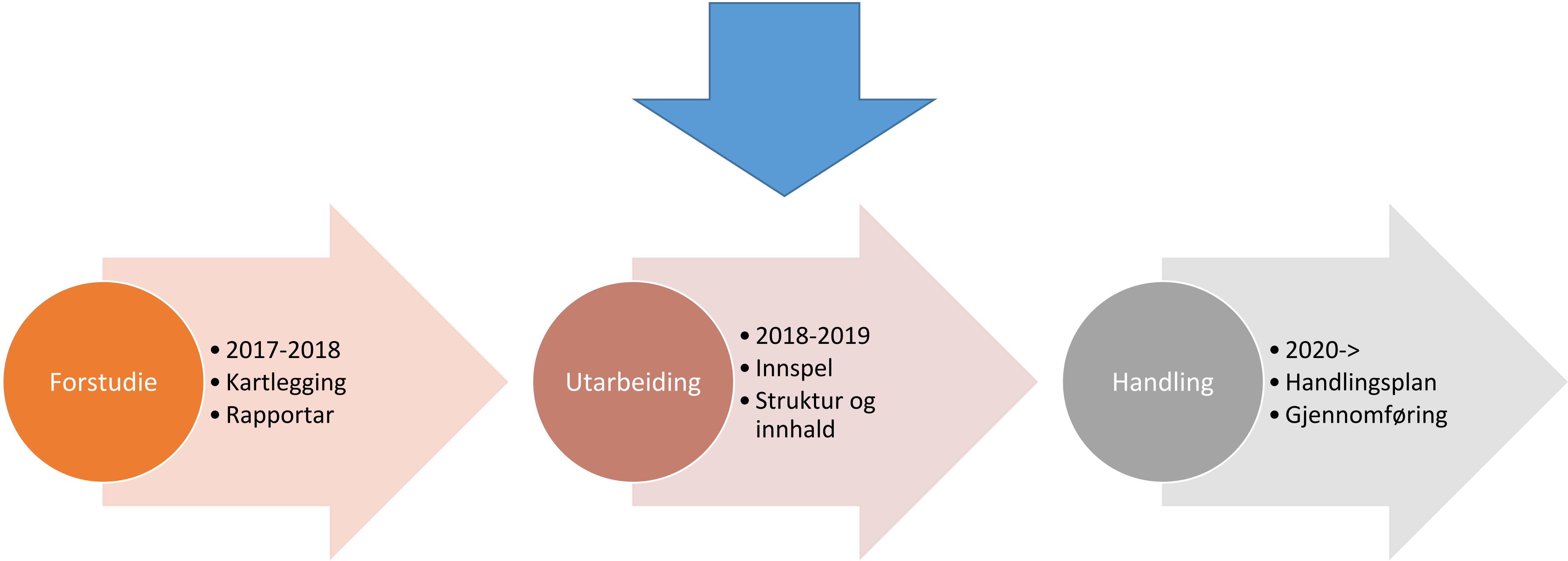
Forstudie
2017-2018
Kartlegging
Rapportar
Utarbeiding
2018-2019
Innspel
Struktur og innhald
Handling
2020->
Handlingsplan
Gjennomføring

Tidslinje innspel, høyring og godkjenning 2019 - 2020

1. Workshop
   Januar 2019
2. Innspelsrunde
   april 2019
3. Høyringsrunde 1
   oktober 2019
4. Høyringsrunde 2
   desember 2019
5. Endeleg godkjenning
   mars 2020

MILEPÆLAR (M)	HOVUDAKTIVITETAR (HA)	ANSVAR	AUG	SEPT	OKT	NOV	DES	JAN	FEB	MARS	APRIL
M1: Analyse av forprosjektet											
	HA1: Analyse av Menon rapport	JS, SB, SA									
	HA2: Analyse av Intervju	JS, SB, SA									
	HA3: Analyse av trendar og info.	JS, SB, SA									
	HA4: Analyse av fase A og B	HM									
M2: Mål, strategiar og tiltaksområde				X			X				
	HA5: InFuture workshop	PG									
	HA6: InFuture analyse	PG									
	HA7: Utkast V1 til mål og verdigrunnlag	PG									
	HA8: Utkast V2 til mål og verdigrunnlag	PG	X	X							
	HA9: Endeleg mål og verdigrunnlag					X	X				
M3: Merking som Berekraftig reisemål			X				X				
	Nyheitsbrev BK	HM	X		X						
	Turoperatørundersøking	HM									
	HA10: Dokumentasjon område C	HM									
	HA11: Dokumentasjon område D	HM	X								
	Innbyggjarundersøkelse	HM		X	X						
	HA12: Dokumentasjon område E	HM		X							
	Bedriftsundersøking	HM		X	X						
	Gjesteundersøking (online)	HM	X	X							
	HA13: Resultat undersøkingane	HM				X	X				
M4: Frå ord til handling							X				
	HA14: Organisering	PG			X	X	X				
	HA15: Tiltaksplanar 2020 - 2022	PG			X	X	X	X	X		
	HA16: Finansiering 2020 - 2022	PG			X	X	X	X	X		
	HA17: Forankring og tilslutting N + K	SG + PG			X	X	X		X	X	X
Møte PG		SA, SB	X	X		X	X	X	X		
Møte ressursgruppene og R1/R2		SA, SB, JS	X		X	X					
Møte VO			X		X	X		X	X		
Møte SG		SB		X		X	X		X		
Møte SR		SB, JS			X		X		X	X	
Møte NN			X	X	X	X			X	X	
Bransjemøte og Marknadsmøte VS					24.okt						X
Høyring og innspel Næring/Komm.		SB, JS		15.sep	18.okt	X					

- Menon statusanalyse 2017
- SG møter februar, juni, september og desember
- Orienteringsmøter **Regionrådet og Næringsnettverket** 2017/2018

- **Ressursgruppemøter** alle 9 kommunane/næringa i 2018
- **R1 og R2** intervju og møter i 2018 (fleire i 2019)
- **Verneområda** møter i 2018 og januar 2019
- **Kommuneplanleggarane** møter i juni og november 2019

- **Fjord Norway/Vestlandsrådet** scenario 2030 – kopling og innspel
- **Innovasjon Norge/Visit Norway** møter mai 2018 og januar 2019

- **Best of the Fjords** møter og prosess (Hardanger, Voss, Bergen, Nordfjord)
- **Fellesgodefinansiering** – Verdsarvrådet og Visit Sognefjord (SR forankring)

sognefjord

- **Berekraftforanking** i alle 9 kommunane
- Berekraftmerking fase A og B – sertifisert VS + 16 interesserte bedrifter

- **InFuture strategigrunnlag** hausten 2018, workshop januar 2019, rapport februar 2019

- Berekraftmerking C, D og E + InFuture strategirapport
- **Høyring/innspel og forankring** 2019/2020 (april/mai og september/oktober 2019 + februar/april 2020)

MENON ECONOMICS
Økonomiske effekter av reiselivet i Sognefjorden
Løge & Dombu
November 2017

sognefjord

Over 1 million gjestedøgn i Sognefjorden i 2016, der flesteparten er kommersielle

Når vi legger sammen alle de ulike gjestedøgnstallene anslår vi rundt 1,08 millioner gjestedøgn i 2016, som fordeler seg som vist i figuren ved siden av. Her betegner vi hver cruisegjest som 1 gjestedøgn, selv om de ikke nødvendigvis er i regionen over natten.

Vi ser at Sognefjorden er en utpreget sommerdestinasjon. Av camping- og hotellgjestene kommer 90 prosent om sommeren, og all cruiseaktivitet er i sommersesongen.

Sognefjorden er også en langt større kommersiell destinasjon enn mange andre naturbaserte destinasjoner, der hytteaktivitet dominerer. Kommersielle gjester legger som regel igjen mer penger per gjestedøgn enn besøkende ved private hytter.

Totalt antall gjestedøgn i 2016, etter segment og sesong. Kilde: Statistikknett, SSB, Cruise Norway, TØI og Menon (2017)

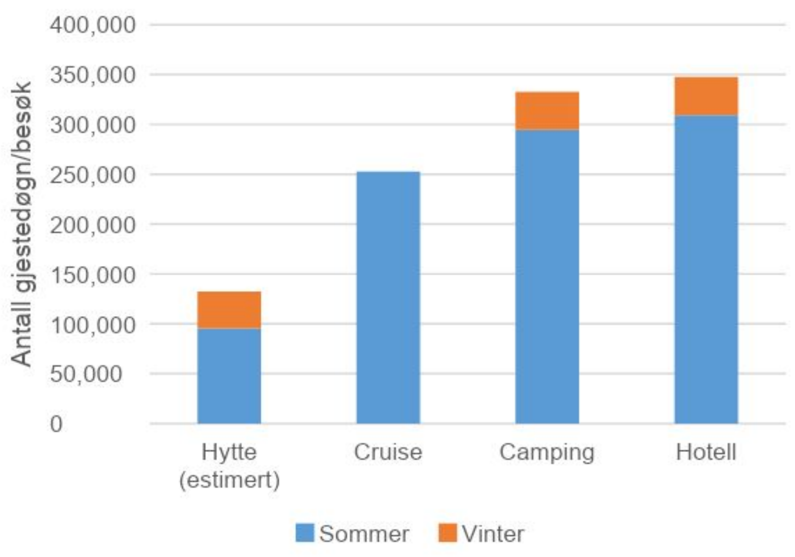

Tilreisende hadde et samlet forbruk i regionen på 1,3 milliarder kroner i 2016

Når vi multipliserer gjestedøgnene fra de ulike gjestedøgnssegmentene med gjennomsnittlig forbruk per gjestedøgn får vi et samlet forbruk på i overkant av 1,2 milliarder kroner i regionen. Når vi legger til forbruket tilknyttet hytteeierskap og hyttebygging får vi et samlet reiselivsrelatert forbruk på 1,3 milliarder kroner i 2016. Forbruket fordeler seg på ulike næringer som vist i figuren ved siden av. De 1,3 milliardene tilfaller direkte som omsetning i bedriftene der de tilreisende handler, derfor omtaler vi det videre som reiselivsrelatert omsetning.

Ettersom Sognefjorden i stor grad er en kommersiell destinasjon og ikke en hyttedestinasjon, er det overnattingsbedrifter som får størst omsetning samlet. Varehandel får aktivitet både fra hyttefolk og tilreisende ved hoteller, campingplasser og cruise. Det samme gjelder servering og aktiviteter.

Det er viktig å være klar over at forbrukstallene vi legger til grunn er nasjonale. De kan være noe for høye for Sognefjorden, på grunn av begrenset utvalg av varehandel og aktiviteter ved fjorden sammenlignet med større byer. Samtidig er ikke dagsturister og alternative overnattingsformer med i regnestykket vårt, og samlet tror vi disse effektene utligner hverandre.

Beregnet reiselivsrelatert forbruk (også kalt omsetning) fordelt på næring i 2016. Kilde: Menon (2017)

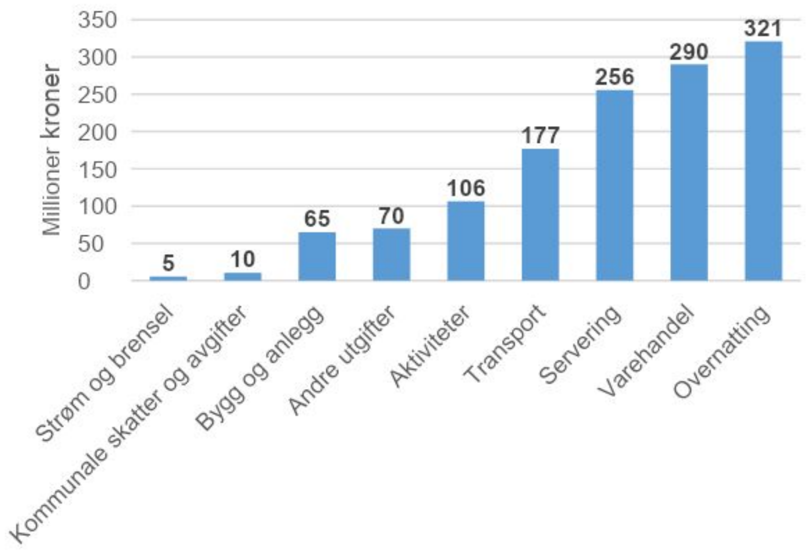

Vi beregner at reiselivsaktiviteten bidrar til å sysselsette 1775 personer i regionen

For å betjene etterspørselen fra tilreisende behøves det arbeidskraft. Basert på regionale forholdstall mellom omsetning og antall ansatte beregner Menon at reiselivsomsetningen på 1,3 milliarder bidrar til å sysselsette til sammen 1775 personer i regionen. De ansatte fordeler seg på ulike næringer som vist i figuren ved siden av.

1438 arbeidsplasser opprettholdes direkte i bedriftene der tilreisende legger igjen penger (som hotellene de bor på og restaurantene de spiser ved) mens de resterende 337 arbeidsplassene er hos underleverandører i regionen (som lokale regnskapsførere for hotellene eller matgrossister som selger til restauranter). 1775 arbeidsplasser tilsvarer hele 16 prosent av ansatte i næringslivet i regionen.

Vi beregner at den direkte aktiviteten og ringvirkningene bidrar til å sysselsette til sammen 1368 personer i reiselivsnæringen (overnatting, servering, transport og aktiviteter). Totalt er det registrert cirka 1400 ansatte i regnskapspliktige reiselivsbedrifter i 2016. Reiselivsaktivitet bidrar dermed til en svært stor andel aktivitet i bedrifter som restauranter og aktivitetstilbud, tjenester som også lokalbefolkningen nyter godt av. Reiselivet er dermed avgjørende for at det er et utvalg av slike lokale fornøyelsestjenester, noe som er viktig for levende lokalsamfunn og attraktive bomiljø.

Beregnet antall ansatte i næringene der tilreisende legger igjen penger (grønn del av søylene) og hos underleverandører i regionen (lyse rød del av søylene). Kilde: Menon (2017)

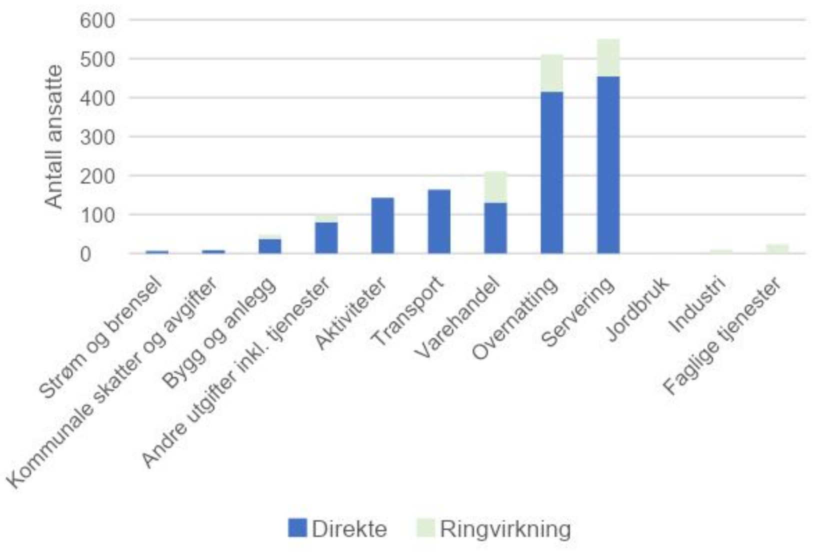

Reiselivet er femte største næring målt i verdiskaping i Sognefjord-regionen

Figuren til høyre viser verdiskaping i reiselivsnæringen sammenliknet med det øvrige næringslivet i Sognefjorden.

Prosessindustrien er den største næringen i Sognefjord-regionen, med rundt 2,3 milliarder kroner i verdiskaping i 2015. Kraftnæringen er også en viktig næring, med rundt 1,9 milliarder kroner i verdiskaping.

Reiseliv er også en betydelig næring, og er i 2016 regionens femte største næring målt i verdiskaping. Verdiskapingen i reiselivsnæringen er på 660 millioner kroner i 2016, og utgjør med dette 7 prosent av næringslivets totale verdiskaping.

Verdiskaping i rapporteringspliktige foretak i Sognefjord-regionen i 2016, fordelt på næringer. Kilde: Menon (2017)

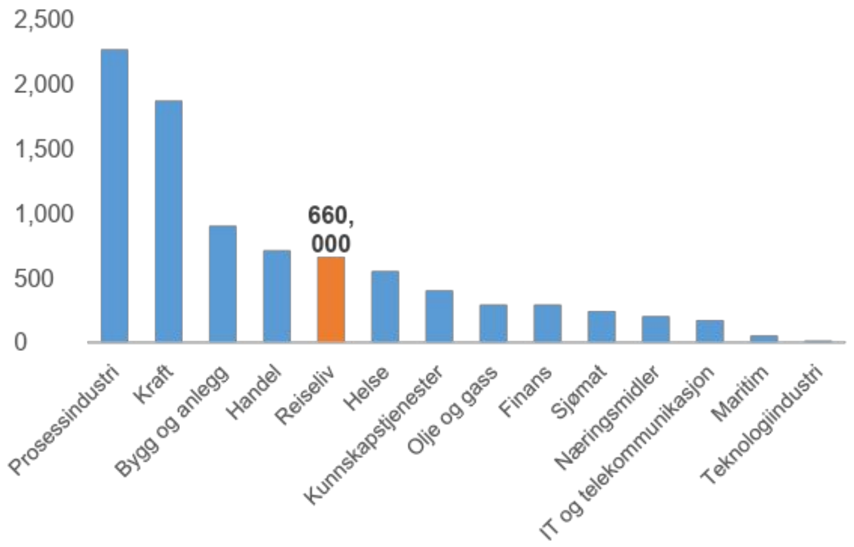

Reiselivet er blant de aller største arbeidsgiverne i regionen

Som vist i figuren til høyre, deler reiselivsnæringen tredjeplassen blant de største næringene i regionen, målt i antall ansatte. Reiselivet sysselsetter like mange som bygg- og anleggsnæringen, og bare handelen og prosessindustrien sysselsetter flere.

I 2016 var det rundt 1400 ansatte i reiselivsnæringen, noe som tilsier 13 prosent av de ansatte i næringslivet i regionen.

Sesongvariasjonene i reiselivet medfører at en betydelig andel av arbeidsplassene trolig er deltidsstillinger og sesongbemanning.

Antall ansatte i rapporteringspliktige foretak i Sognefjord-regionen i 2016, fordelt på næringer. Kilde: Menon (2017)

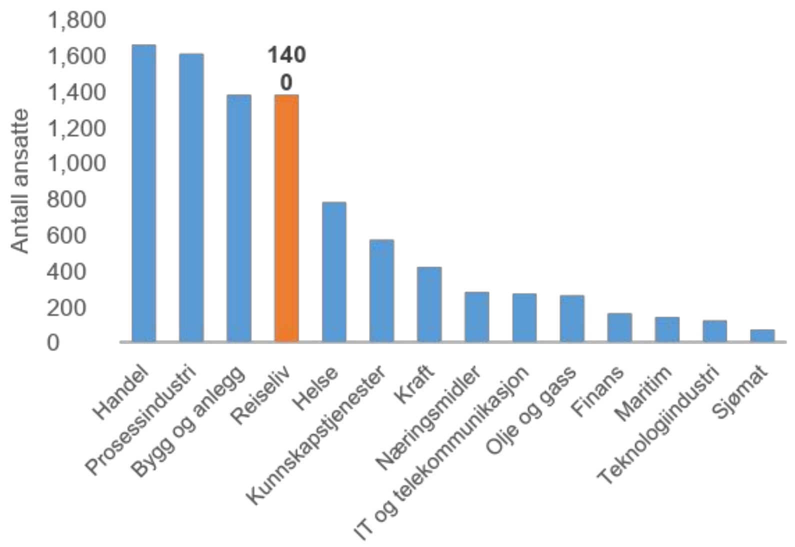

Visit Sognefjord

Oppsummering av inFuture fremtidsstudie

Øystein T. Berg og Trygve Lie

Prosjektets omfang og tilnærming

Fase 1: Kartlegging

Hva:

- Etablere kunnskapsgrunnlag for muligheter og utfordringer Visit Sognefjord og aktørene i regionen vil stå overfor fremover

Hvordan:

- Intervjuer med aktører
- Gjennomgang av eksisterende nøkkeldokumenter
- Research og gjennomgang av ny litteratur

Fase 2: Trendanalyse og -samlinger

Hva:

- Identifisere og beskrive trender som vil bli viktige for Visit Sognefjord og aktørene i regionen fremover
- Avdekke strategisk blindsone: trender som blir viktige, hvor beredskapen[1] er lav
- Identifisere ideer til mulige tiltak for å adressere trendene

Hvordan:

- Trendanalyse
- Samlinger med evaluering av trendene

3. Satsingskandidater

Hva:

- Beskrive satsingskandidater for å adressere trendene i den strategiske blindsonen
- Sammenstille prosjektets sluttdokumentasjon

Hvordan:

- Systematisere ideene fra samlingene og bygge videre på disse til satsings-kandidater

Kartlegging

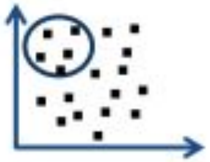

Strategisk blindsone

Satsingskandidater

1) Beredskap i dagens strategier, planer og tilbud til å i) utnytte mulighetene og/eller 2) forsvare seg mot utfordringene som trendene representerer

M2 - Smart bærekraft for å fremme lokalsamfunn og -miljø

Turisme og teknologi blir viktigere virkemiddel for bærekraftige lokalsamfunn

Beskrivelse

- Med helhetlig tilnærming og smart bruk av ny teknologi kan turismen bidra til å styrke lokalsamfunn og –miljø på bærekraftig vis.

Eksempler og drivere

- Bruk for ivaretakelse
  - Mexico: National Development Plan – turismen skal understøtte bevaring av kulturarv.
  - FN: 2017 var *International Year of Sustainable Tourism for Development*
  - Turisme viktig for å nå FNs bærekraftsmål, bl.a. *#8. Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle*
- Lønnsom bærekraft: Nøkkelteknologier modne for kommersialisering
  - El-taxier: Tesla-taxier mer lønnsomme enn fossil i Stockholm, tross høyere pris
  - Elbusser allerede konkurransedyktige: lavere *total-cost-of-ownership* enn diesel, figur 1
- Smarte destinasjoner: teknologiske gjennombrudd fremmer bærekraft
  - Eks Spania: statseide SEGITTUR skal fremme teknologidrevet FoUoI for å styrke landet som destinasjon og sikre bærekraftig utvikling
  - El-skip: Vision of the Fjords og Power dock: Bærekraftig, men først og fremst bedre, figur 2
  - Elektriske opplevelser: eks Candela, elektrisk og stille hydrofoil som alternativ til fossil RIB
  - Alternativ korrespondanse: Innovasjon for å håndtere store besøksvolum bærekraftig?
    - Til sjøs: flytende cruisehavn for transfer til elektriske hurtigbåter? figur 3
    - Til lands: landeveistog med elektriske kjøretøy som virtuelle vogner bak lederbil? figur 4
- Delingsøkonomiens inntog: fra **$15 mrd i 2014** til **$335 mrd i 2025**, figur 5
  - Bildeling: Én delt bil kan under visse forutsetninger **erstatte 5-15 biler**, figur 6
  - Kritisk masse: Eks Nabobil, 6000 biler, 100.000 leieforhold siden 2015. I pluss i juli 2018.

Figur 1: Totalkostnaden for elbusser lavere enn for diesel i mange tilfeller

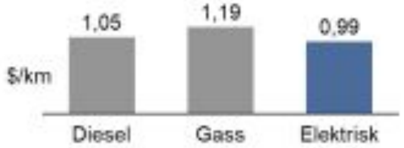

Figur 2: Power dock, flytende hurtiglader + håndtering av gråvann + lading av elbil

Figur 5: Delingsøkonomi globalt

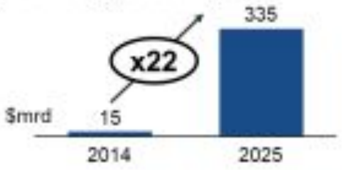

Figur 3: Konsept for flytende cruisehavn

Figur 6: Delebil erstatter potensielt **5-15 biler**

Figur 4: Landeveistog med «virtuelle vogner»

Hva så for reiselivet i Sogn?

- Hvordan kan reiselivet utnytte teknologiske gjennombrudd til å utvikle bærekraftige konsepter som styrker lokalsamfunn og bevarer kulturarv?

VerdiBar: Resultater fra prosjektgruppens evaluering i arbeidsmøte 10.02

Hvilken verdi kan satsingskandidatene representere, og hvor gjennomførbare er de for Visit Sognefjord?

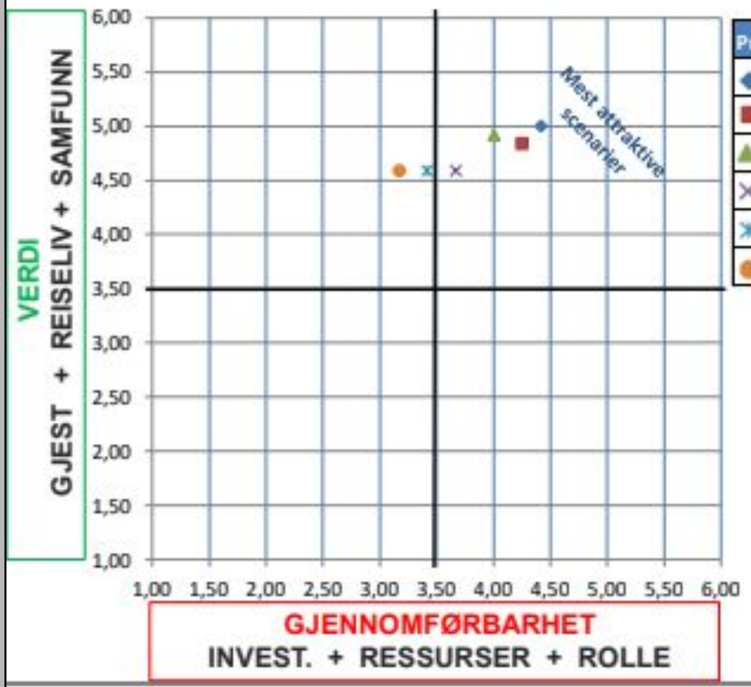

Prio.	Sc.	Tittel	V*B	V	B
1	5	Felles booking av sømløse reiser og aktiviteter, Visit Sognefjord som DMO	22,08	5,00	4,42
2	4	Digitale assistenter - datadrevet innsikt og innovasjon	20,54	4,83	4,25
3	6	Styrke næringen gjennom samarbeid og påvirkning av sentrale myndigheter	19,67	4,92	4,00
4	2	Målrettet styrke markedsføringen av Sogn gjennom andre	16,81	4,58	3,67
5	3	Forsterkede opplevelser før og under besøk gjennom video, VR og spillifisering	15,66	4,58	3,42
6	1	Styrke verdien av turismen og øke eierskapet til gjesteopplevelsen hos lokalbefolkningen	14,51	4,58	3,17

- Samtlige satsingskandidater er vurdert relativt høyt på verdi, men satsingskandidat #1 og #3 vurderes lavest på gjennomførbarhet
- Arbeidsgruppen vurderer *Satsingskandidat #5 Felles booking av sømløse reiser og aktiviteter* som den med høyest verdi og samtidig en relativt lav beredskap
- *Satsingskandidat #4 Digitale assistenter – datadrevet innsikt og innovasjon* og *#6 Styrke næringen gjennom samarbeid og påvirkning av sentrale myndigheter* utfyller topp 3-listen over de høyest prioriterte satsingskandidatene

PLANSTRUKTUR

Innhald i Masterplanen

1. Innleiing
1.1 Bakgrunn og rammer
1.2 Organisering
1.3 Prosess
1.4 Omgrep (forklaring)

2. Overordna føresetnader
2.1 Berekraftig reiseliv (IN/UNWTO prinsipp og føringar)
2.2 Merkevara Sognefjord (profil og verdiar - kva vil me vere for kven?)
2.3 Utviklingsretningar (utfordringar, moglegheiter og produktkonsept)

3. Visjon og overordna mål
3.1 Visjon (ledestjerne)
3.2 Overordna mål
3.2.1 **Næringsutvikling** (gjestedøgn, marknadsandel, snittpris, opphaldstid, besøkstal, trafikkteljing)
3.2.2 **Lokalsamfunnsutvikling** (arbeidsplassar/årsverk, tal bedrifter, regional og lokal verdiskaping)
3.2.3 **Miljø** (sertifisering, bruk av lokalmat, utsleppskalkulator)

4. Ressursar for reisemålsutvikling
4.1 Naturen (fjorden, breen, fjellområda, nasjonalparkane og verneområda)
4.2 Infrastruktur (transport/samferdsle, toalett, søppelhandtering, bubil/el-bil tilrettelegging, lokalsamfunn)
4.3 Aktivitetar og attraksjonar (kommersielle aktivitetar og attraksjonar)
4.4 Mat og drikke (lokal mat og drikke, serveringstilbod)
4.5 Overnatting (alle former for kommersiell overnatting inklusiv DNT og privat utleige som t.d. AirBnb)

5. Premissar for reisemålsutvikling
5.1 Miljø og berekraft (sertifisering, miljøvenlege løysingar miljøtiltak, regelverk mm.)
5.2 Lokalsamfunnsutvikling (arbeidsplassar, omdømmebygging og kontakt med lokalbefolkninga)
5.3 Samhandling og forankring (offentlege koplingar, rolledeling, besøksforvaltning verneområde, koplingspunkt mellom næring, kommunane, fylkeskommunen og verneområda, areanar for samhandling, rolledeling og samhandling i reiselivsorganisering VS/FN/IN mm.)

6. Verktøy for reisemålsutvikling
6.1 Teknologi og digitalisering (bruk av teknologi/digitalisering i marknadsføring/sal, produktutvikling og formidling)
6.2 Marknadsføring og sal (profil for Sognefjorden/Sogn, marknads- og salstiltak og vertskap/turistinformasjon)
6.3 Kunnskap og kompetanse (opplæring/kurs, utdanning, nettverk/system og kvalitetssikring)
6.4 Reiselivsorganisering (funksjonar i VS, Fjord Norge og Innovasjon Norge)
6.5 Aktør- og næringsutvikling (institusjonar, verkemiddel og arenaer for næringsutvikling)

VEDLEGG:

Marknaden og reisemålet (grunnlag for masterplanen)

Marknaden (trendar, statistikk, reisemønster, moglegheiter)
- Trendar og utviklingstrekk
- Statistikk og reisemønster

Reisemålet Sognefjord (natur, kultur, næringa, samarbeidspartnerar)
- Natur og kultur
- Næringa og infrastruktur
- Samarbeidspartnerar

I tillegg til aktuelle rapportar og planar.

MERK: det er planlagt å lage ei dynamisk webside for planen der ein kan hente ut aktuelle deler av planen .

sognefjord

EKSEMPEL PÅ OMTALE PER OMRÅDE I KAPITTEL 4, 5 OG 6 (RESSURSAR, PREMISSAR OG VERKTØY) OG OPPSETT FOR STEGVISE EFFEKTMÅL 2025 - 2035

Infrastruktur

Kort omtale (inkl. utfordringar og moglegheite

Utvikle infrastruktur som fremjar vekst i reiselivet og gjev konkurr
konkurrentane, for å gjere Sogn til det fremste reisemålet i landet

Eksempel

Süd-Tyrol har satsa på bla bla bla, og er av dei fremste områda i E
for turistar basert på lokalsamfunnsbyggande aktivitetar. Satsinga
forankra i den norske merkevara. Dei viktigaste globale konkurren
Andorra. Dei fremste på feltet i Norge er Lysefjorden og Lofoten.

Mål 2030

Overordna mål

Sogn er rekna som best i landet på infrastruktur for reiselivsnærin

Effektmål

Lågt konfliktnivå mellom besøkande og lokalsamfunn, ynskt vekst

Resultatmål (sjå dokument om målstruktur)

1. Minst 80% av lokalbefolkninga er fornøgd med infrastrukt
2. Regionen er fullt utbygd med infrastruktur for transport b og på land.
3. Minst 80% av reiselivsverksemdene* og 100% av kommun
4. Alle kommunane har oppdaterte klimatilpassingsplanar s
5. Sogn er best i landet på reiselivsutdanningar, og næringa
6. Alle kommunane i Sogn har infrastrukturtiltak innarbeidd økonomiplanane sine.
7. Regionen er pilot med minst eit prosjekt til ei kvar tid for kollektivtransport tilpassa turistnæringa.
8. Regionen har teke i bruk automatisert trafikkstyring med trafikkstraumar for å unngå overturisme og sikre verdiska
9. Mein enn 80% av kommunestyrepolitikarane, rådmennen fornøgd med den gjevne informasjonen om arbeidet med infrastrukturutviklinga i regionen.
10. Minst 80% av medlemmane er fornøgd med eiga medverk med den reiselivsrelaterte infrastrukturutviklinga i region

Delstrategiar

- Kollektivtransport: Beskrive kvar av dei med eit avsnitt kv
- Rasteplassar og utsiktspunkt
- Trafikkstyring
- Fellesgodefinansiering
- Hamner
- Nasjonalparkar
- M.m.

Beskriving av satsingsområde:

Overnatting

Beskriving

Status

Sogn er den nest største regionen i Vestland på overnatting, og har opplevd ein kraftig vekst frå 2010 til 2018. Overnattingsverksemdene er i hovudsak hotell, hytter og campingplassar. I tillegg har ein dei siste åra sett ein framvekst av private utleigeeiningar gjennom AirBnB, som i buform er ei blanding av hytter, hus, leiligheiter og rom. Sogndal er den største hotellkommunen i regionen, der Quality Hotel Sogndal etter utbygginga i 2019 er det største hotellet mellom Bergen og Ålesund. Auka i tal besøkande skriv seg både til større sommartrafikk og fleire besøkande utanfor sommarsesongen.

Utfordringar

Hovudutfordringa for overnattingsverksemdene er å utvikle heilårstrafikk. Det vil gje betre økonomisk handlingsrom til å utvikle verksemdene vidare, og sikre fleire heilårs arbeidsplassar i næringa. Overnattingsverksemdene vil vere fyrtårna i sesongutvidingsarbeidet, med potensiale til å skape store lokale og regionale ringverknadar.

Mogelegheiter

Fjordnorge-regionen opplever auka interesse
for å ta ei leiande rolle i denne utviklinga gjer
Turistnæringa er truleg den enkeltnæringa sc
gjennom ei vellukka satsing. Ved moderat utv
så mykje som 1000 nye arbeidsplassar i regio

Mål 2030

Overordna mål

Hovudvekta av overnattingsverksemder i Sog

Effektmål

Stor vekst i sysselsetting og lønsemd hos ove

Delstrategiar

- Hotell
  - Aktivitet gjennom heile året
  - Auka romkapasitet
- Hytter
  - Utbygging av fleire hyttefelt med varme senger
  - Aktivitet gjennom heile året
- Campingplassar
  - Lenger sesong
  - Auka kapasitet

Område	2025	2030	2035
Sertfisering næring	30%	70%	90%
Sertifisering kommunar	80%	100%	
Tålegrenser	Stad og pax	Stad og pax	Stad og pax
Utslepp	Krav	Krav	Krav
mm.			

sognefjord

- **Målsetting** - regional utvikling med lokal handling
- **Eigarskap PA** – regionråd, kommunane og næringa
- **Organisering SG, PL, PG og RG** – breidde og kontinuitet
- **Kunnskap** – status og moglegheiter
- **Masterplan** – mål, strategiar og merking som berekraftig reisemål
- **Frå ord til handling** – tilslutting og forankring (kommunane)

sognefjord

Prosjekt for Fellesgodefinansiering

Verdsarvrådet for Vestnorsk Fjordlandskap og Visit Sognefjord AS

Status - Virke reiseliv 16. januar 2020

Vestnorsk fjordlandskap

sognefjord

Vestnorsk
fjordlandskap

sognefjord

NÆRØY
FJORDEN
VERDSARVPARK

Geirangerfjorden
verdsarv

Destinasjon
GEIRANGERFJORD

SOGN REGIONRÅD

Prosjektet skal vurdere og greie ut aktuelle tiltak i ein modell for fellesgodefinansiering som kan prøvast ut frå 2020. I arbeidet skal ein vurdere aktuelle tiltak innanfor gjeldande regelverk (f.eks. betaling for parkering, toalett, bompassering, støtteordningar, offentleg finansiering mm.) og moglege tiltak som krev endringar i lover og forskrifter. Modellen skal innehalde fleire "verktøy" i ein "verktøykasse" for fellesgodefinansiering der det er opp til kvar einskild kommune/reisemål å velje kva verktøy/deler ein ynskjer å bruke ut frå ulike behov i kvar einskild kommune/reisemål.

sognefjord

Vestnorsk fjordlandskap

Tidsline 2018 – 2020/2021

- Notat VS
Juni 2018
- Prosjektstart
Sept. 2018
- Menon/Selmer
Februar 2019
- FoU-prosjekt
januar 2020
- **Forslag
april 2020**

sognefjord

Vestnorsk fjordlandskap

GRØNN
KONKURRANSEKRAFT

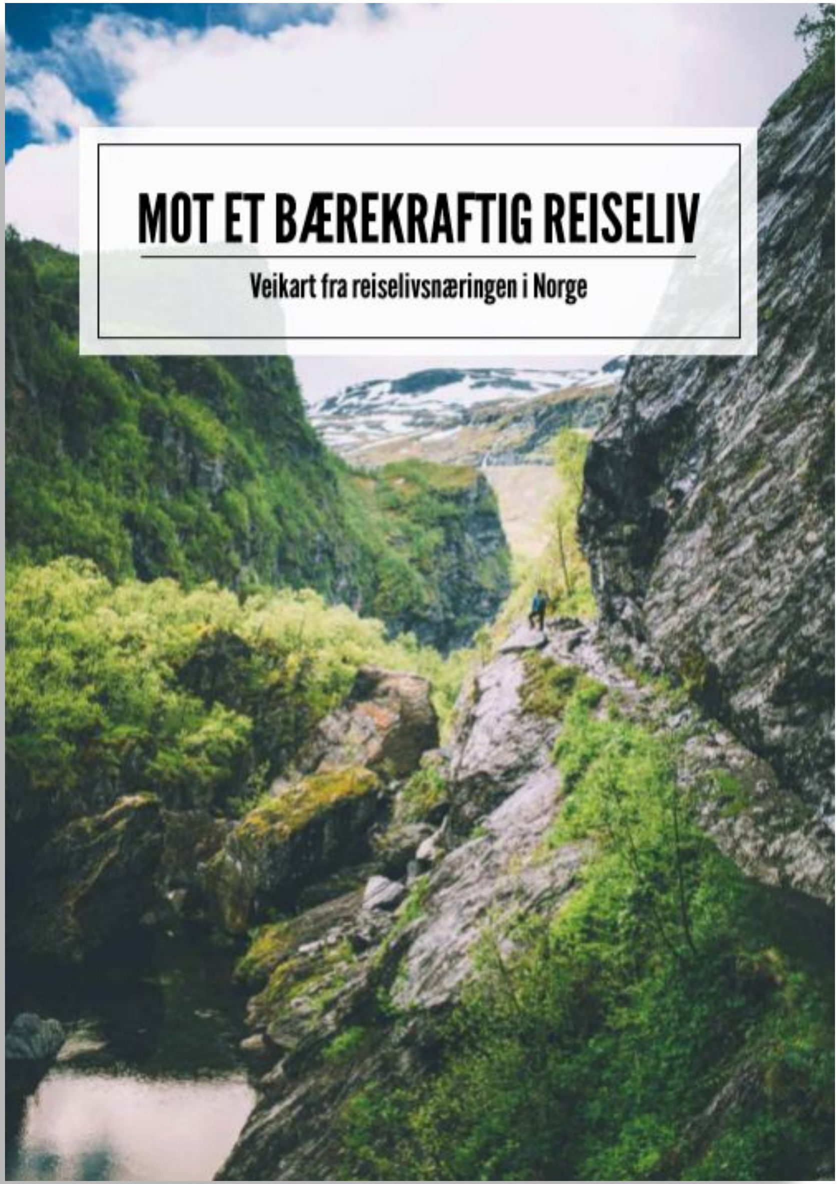

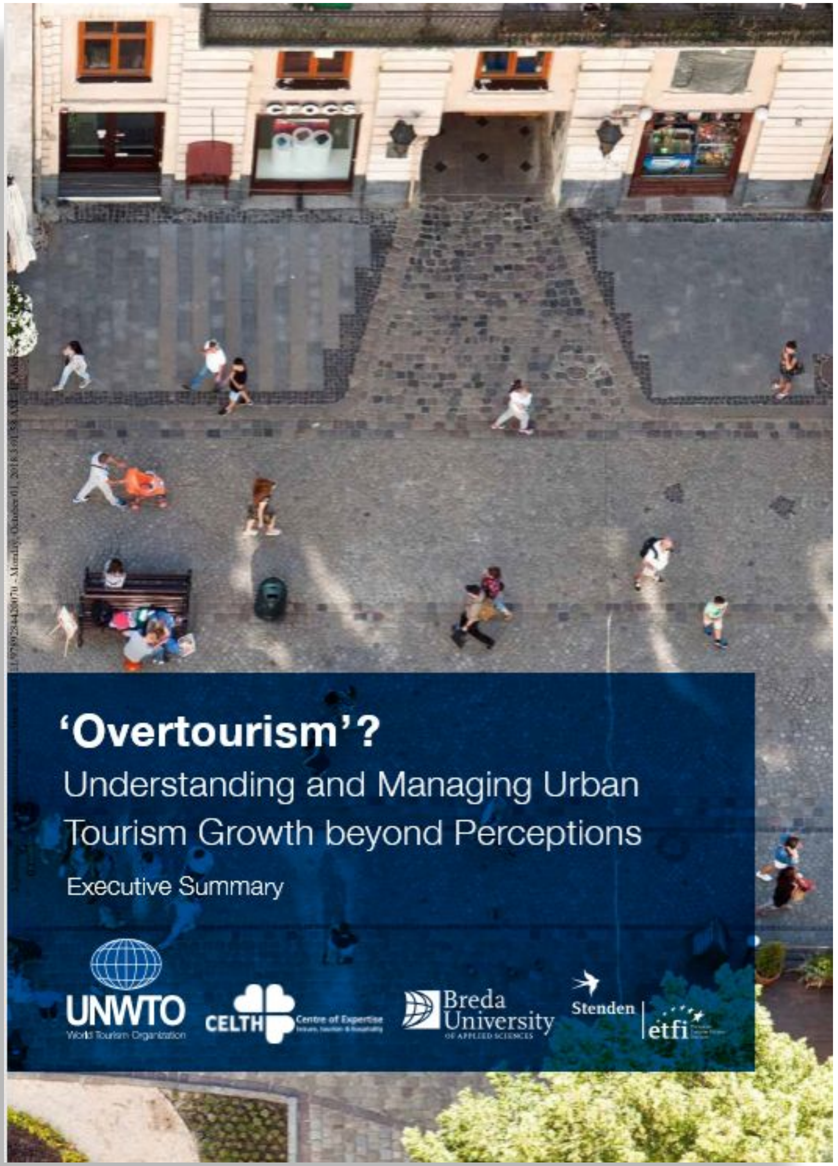

sognefjord

Vestnorsk fjordlandskap

MENON ECONOMICS

RAPPORT

FELLESGODEFINANSIERING I REISELIVET

Fellesgodeproblemer i reiselivet med forslag til finansieringsløsninger

Fantesteinsvatnet tilrettelagt for bevegelseshemmede, Nasjonal turistveg Sognefjellet. ©Foto: Werner Harstad / Statens vegvesen

MENON-PUBLIKASJON NR. 51/2019

Av Erik W. Jakobsen og Endre Kildal Iversen

NOTAT

Ansvarlig advokat:	Carl E. Roberts
Til:	Visit Sognefjord AS
Fra:	Advokatfirmaet Selmer AS
Dato:	7. juni 2019
Emne:	Muligheter for fellesgodefinansiering

SELMER Adresse: Postboks 1324 Vika, 0112 Oslo, Norge • Tlf.: +47 23 11 65 00 • www.selmer.no • Foretaksnr.: 920 909 798

sognefjord Vestnorsk fjordlandskap

NHO
REISELIV

VIRKE
REISELIV

HØYRE

sognefjord

Vestnorsk fjordlandskap

Fellesgodefinansiering skal nyttast til *utvikling og drift av infrastruktur* med verknad for tilreisande:

- **Infrastruktur**
  - Inkluderer infrastruktur knytt til samfunnsutvikling/busetting
- **Ivaretaking og formidling av natur- og kulturverdiane**
  - Inkluderer formidling & vertskap
- **Regulere og styre trafikk/besøkande**
  - Tid, rom/geografi, sesong
- **Stimulere til ei berekraftig og heilårleg samfunnsutvikling**
  - Indirekte effekt for den besøkande - viktig for reiselivsnæringa og kommunane.

sognefjord Vestnorsk fjordlandskap

Etter vår vurdering er de mest aktuelle rettsgrunnlagene for mulig fellesgodefinansiering å finne i veglova, parkeringsforskriften, friluftslova og havnelova. Aktuelle tilskuddsordninger kan være forskrift om tilskudd til nasjonale turiststier, forskrift om tilskudd til tiltak i utvalgte kulturlandskap og verdensarvområdene Veganøya og Vestnorsk Fjordlandskap og forskrift om tilskudd til verdiskaping basert på naturarven.

SELMER

sognefjord

Vestnorsk fjordlandskap

«Svalbard-modellen»

Avgiften kreves inn av ulike aktører, alt etter hvordan de besøkende ankommer Svalbard. Ved kjøp av billett for reisende med fly og båt innkreves det NOK 150. Avgiften vil bli krevd inn via Avinor for reisende med fly og via reisearrangør for reisende med båt. Individuelle reisende med egen båt, som har meldeplikt etter turistforskriftens § 7, skal betale miljøavgift på NOK 150 i forbindelse med melding til Sysselmannen. Fastboende på Svalbard er unntatt plikten til å betale miljøavgift.

Overordna prinsipp - uavhengig av modell/løysing:

- ***Forbrukar/brukar/forureiner* må betale** - skilje mellom *dagsbesøkande* og *overnattingsgjester*
- Midlane skal legge til rette for *fellesgode* og tiltak med ***direkte effekt* for turisten.**
- Prioritere løysingar som både er *trafikkstyrande* og som gir *inntekter*
- Midlane må styrast *uavkorta* inn til eit øyremerka fond/stifting
- Modellen(ane) krev *offentleg medfinansiering*/utløysande midlar
- Modellen er *valfri for kommunane*, men med rammeverk for styring og bruk

sognefjord

Vestnorsk fjordlandskap

A) Offentleg forvaltning og lovverk:

Offentleg forvaltning	Kva	Korleis
Områderegulering	Regulering av natur-, kultur- og senstrumsområde for å kunne styre restriksjonar, trafikk, verksemd/aktivitet og betalingsløysingar.	Strategisk bruk av plan- og bygningsloven knytt til reiselivs- og samfunnsutvikling, samt natur- og kulturvern.
Anbodskriterie/ruteløyve	Sette miljø-, rute-, involverings- og omfangskrav til offentlege og private ruteløyve på land og sjø/hav/ fjord	Utnytte og tilpasse anbods- og rutetildelingskritera til fylkeskommunane for all offentleg og kommersiell rutedrift for å kunne styre/avgrense aktivitet, omfang, utslepp og sette krav til involvering i lokal/regional reiselivsutvikling.
Offentleg forvaltningsmodell	Tett strategisk, overordna og tversektorielt samarbeid mellom fylkeskommunane, kommunane, vernemyndig-heitene og reiselivsnæringa v/reisemålsselskapa for å sikre heilskapleg regional og nasjonal berekraftig reiselivsutvikling.	Endre samarbeidslinjene og formelle krav til samhandling om område- og reiselivsutvikling mellom fylkeskommunane, kommunane, vernemyndig-heitene og reiselivsnæringa v/reisemålsselskapa.

sognefjord Vestnorsk fjordlandskap

B) **Offentlege støttteordningar:**

Offentlege støtteordningar*	Kva	Korleis
Eksisterande støtteordningar	Nivå på støtteordningar som tilskot til nasjonale turiststiar, tilskot til utvalgte kulturlandskap og verdsarvområda og tilskot basert på naturarven.	Nasjonal politisk vilje og evne til å styrke støtteordningane knytt til reiselivsutvikling, infrastruktur og lokal-samfunnsutvikling.
Forslag om program for reisemålsutvikling	Forslag til NFD frå Menon Economics om etablering av FoU-program for reisemålsutvikling etter modell frå ARENA og NCE programma.	Eventuel nasjonal beslutning om oppretting av programmet.

*MERK: offentlege støtteordningar kjem *i tillegg til* brukarbetaling, og erstatter ikkje behovet for modellar med brukarbasert fellegodefinansiering og trafikkstyring.

C) **Offentlege tenester:**

Offentlege tenester	Kva	Korleis
Beredskap og sikkerheit	Nivå på offentlege beredskaps-tilbod som Røde kors/ redningstenester, politi, sjukebil, legevakt, sjukehus/helestenester, vegvesenet.	Nasjonal politisk vilje og evne til å styrke beredskaps-ordningane knytt til sikkerheit for tilreisande og lokal-befolkninga ut frå tal tilreisande/brukarar.
Infrastruktur	Nivå på offentleg infrastruktur og tilrettelegging som t.d. veg-nett, samferdsel/transport, breidband/teletenester, offentlege toalett, søppel-handtering mm.	Nasjonal, regional og lokal og politisk vilje og evne til å styrke og utvikle nødvendig infrastruktur for tilreisande og lokalbefolkninga ut frå tal tilreisande/brukerar.

sognefjord Vestnorsk fjordlandskap

D) Brukarbetaling og trafikkstyring:

Brukarbetaling og trafikkstyring	**Kva**	**Korleis**
Mobiltelefon og skiltlesing/ brikke/bom	Bruk av teknologi for betaling og trafikkstyring frå reisande/køyretøy/fartøy. Betaling via mobiltelefon og/eller skiltlesing/brikke frå private køyretøy og fartøy. Dynamisk prising og informasjon via mobil for trafikkstyring/ anbefaling.	Lov- og forskriftsendring for tilpassing av «Svalbard-modellen» til fastlandet. Avklare bruk av teknologi og forvaltingsmodell. Utprøving i Verdsarvområda og eventuelt på utvelde reisemål før etablering av ordninga.
Avtalar med operatørar og rederi for betaling frå kommersielle bussar, tog og båtar.	Avtalar om betaling per passasjer per område/hamn med transportselskap, operatørar og rederi. Dynamisk prising og informasjon via mobil for trafikkstyring/ anbefaling.	Bruk av hamnelova i tillegg til punket ovanfor om modell-avklaring og tilpassing av «Svalbardmodellen».
Brukarbetaling for parkering, toalett og bruk av friluftsområde (bompengar) og farvannsavgifta	Brukarbetaling ved parkering, toalett og bommer i/nær sentrum, ved attraksjonar, på friluftsområde, kommunale/private vegar og andre utvelde/aktuelle stader, i tillegg til nivå på- og bruk av farvannsavgifta.	Strategisk og planmessig bruk av lovverk og forskrifter som veglova, parkeringsforskrifta, friluftslova og hamnelova kombinert med plan- og bygningslova for regulering av område og stader. MERK: dette krev vedtak i kommunane og hamnevesna om øyremerking av avgifter til fellesgodefinansiering.

sognefjord Vestnorsk fjordlandskap

I tillegg til brukarbetaling som nemnd ovanfor finnes:

- *Frivillig påslagsordning* der reiselivsnæringa og tilstøytande næring (t.d. handel) i eit område/ein kommune/eit reisemål vert einige om økonomiske bidrag som skal nyttast til fellesgoder. Utfordringa med frivillig påslagsordning er mellom anna usikkerheit, manglande deltaking frå aktørane og utilstrekkeleg storleik på dei økonomiske bidraga.

- *Tvungen påslagsordning* med lovpålagt avgift/ bidrag frå kunden/gjesten ved betaling av kommersielle reiselivstilbod (t.d. overnatting) nytta ved fleire land, reisemål og byar. Utfordringa med tvungen påslagsordning er at den vert eit bransjespesifikt kostnadspåslag utan trafikkregulerande effekt, i tillegg til utfordringa med privat utleige (t.d. Airbnb)

Med bakgrunn i dette anbefaler prosjektet vidare utgreiing og utprøving av modell for *brukarbetaling og trafikkstyring* som omtalt under punkt D) ovanfor kombinert med fokus på punkta A – C ovanfor med offentleg forvalting, offentlege støtteordingar og offentlege tenester. Dette vil gi følgande fordeler:

- *Betaling direkte frå den reisande* i tillegg til trafikkstyring via informasjonsteknologi og dynamisk prising av ferdsel, samtidig som det

- *Framheving og styrking av det offentlege ansvaret* for forvaltning, lovverk, infrastruktur og støtteordningar knytt til reiselivsutviklinga.

Kva skal til for å kome i vidare?

Tre steg for utvikling, utprøving og etablering av modell for fellesgodefinansiering:

- 1) Etablere offentleg eigarskap til utvikling, utprøving og prosessen for modellering politisk og på departementsnivå (NFD og KLD)
- 2) Utvikling og utprøving av modell/pilotprosjekt i UNESCO Verdsarvområda Geiranger og Nærøyfjorden og eventuelt utvelde reisemål som f.eks. Lofoten, Tromsø og Sogn.
- 3) Evaluering, tilpassing og etablering av modellen med overføringsverdi inklusiv utarbeiding/endring av relevant lovverk

Punkt 2) Utvikling og utprøving krev finansiering og organisering av utviklingsarbeid/FoU-prosjekt for modellering, testing og evaluering.

sognefjord

Ståle Brandshaug

Reiselivsdirektør/CEO

Visit Sognefjord AS

+47 90961179

stale@sognefjord.no

www.sognefjord.no

www.facebook.com/VisitSognefjord